

I N S T R U K C J A

do ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego z dnia 28 listopada 1918 r. (Dz. Pr. № 18 p. 46) ze zmianami wynikającymi z dekretów z dn. 19 i 26 grudnia 1918 r. (Dz. Pr. № 20 p. 63 i № 21 p. 74) oraz z ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o uzupełniających wyborach z dalszych części b. zaboru pruskiego (Dz. Pr. № 65 p. 393).

Do Art. 1. Kto jest obywatelem Państwa Polskiego, określa ustawa z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. Ust. № 7 p. 44). Według tej ustawy obywatel polski nie może być jednocześnie obywatelem państwa innego. Osoby narodowości niemieckiej, które obrały stałe zamieszkanie na terytorjum b. zaboru pruskiego po 1 stycznia 1908 r., nie mogą być uważane za obywateli polskich z samego tytułu zamieszkania.

Do Art. 3. Prawo głosowania nie przysługuje tym, co już głosowali w wyborach do Sejmu Ustawodawczego w innych dzielnicach Państwa Polskiego.

Do Art. 5. Pozbawienie praw obywatelskich nie uwzględnia się, jeżeli zawyrokowały je były sądy wojskowe niemieckie, lub jeżeli ta kara została wymierzona za przestępstwa polityczne.

Do Art. 6. Chorym i kalekom, stawającym w lokalu wyborczym osobście, wolno posługiwać się przy oddawaniu głosu pomocą innych osób.

Do Art. 7. O prawie wybieralności do Sejmu nie rozstrzygają komisje wyborcze.

Do Art. 8. Przepis ten dotyczy również komisarzy wyborczych i członków komisji wyborczych w okręgach ich urzędowania.

Do Art. 13. Okrąg wyborczy winien być przez główną komisję wyborczą podzielony na obwody głosowania w ten sposób, by w zasadzie obwód głosowania obejmował jedną gminę z przydzieleniem do niej obok położonych obszarów dworskich, dozwala się jednak zarówno na dzielenie jak na łączenie gmin, wszakże z tem, aby liczba mieszkańców każdego poszczególnego obwodu głosowania nie przekraczała trzech tysięcy.

Do Art. 18. Komisarz wyborczy jest delegatem Ministra Spraw Wewnętrznych na dany okrąg wyborczy i jako taki obowiązany jest do czuwania nad legalnością akcji wyborczej. W tym celu ma on prawo i obowiązek zaskarżania w drodze właściwej czynności postępowania wyborczego i uchwał niezgodnych z prawem; wyjaśnia on również wątpliwości wynikłe

przy stosowaniu Ordynacji i niniejszej Instrukcji, dopilnowuje terminów, udziela informacji i t. p. Komisarz wyborczy winien podać do wiadomości publicznej w dziennikach miejscowych miejsce i godziny swego urzędowania. Komisarz wyborczy ma prawo obecności na posiedzeniach komisji wyborczych miejscowych i komisji głównej.

Do Art. 19—24. Ustęp drugi art. 19 oraz art. 20, 21, 22, 23 i 24 tracą moc obowiązującą wobec powołania głównych komisji wyborczych uchwałą Rady Ministrów na wniosek zastępcy Generalnego Komisarza Wyborczego na zasadzie art. 3 ust. z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. № 65, p. 393).

Do Art. 20. Djeły płaci się tylko za dni rzeczywistej pracy w komisjach. Odnośne rachunki sprawdzają i przesyłają przewodniczący Komisji Głównych — zastępcy Generalnego Komisarza Wyborczego w Grudziądzu.

Do Art. 31. Pierwszy ze spisów wymienionych w art. 31 winien obejmować wyłącznie osoby mające prawo głosowania.

Do Art. 35. Zatwierdzona przez komisję miejscową lista wyborców może być zmieniona w Komisji Głównej tylko na podstawie reklamacji.

Wymieniony w ust. drugim art. 35 drugi egzemplarz listy wyborców winien być sporządzony przez komisję miejscową pomiędzy 11 a 14 dniem od zarządzenia wyborów t. j. w ciągu dni trzech od chwili otrzymania spisów przez komisję miejscową; winien on być zgodny z oryginałem i zaświadczony podpisami członków komisji miejscowej. Drugi egzemplarz służy do wyłożenia w myśl ust. drugiego art. 35 w lokalu komisji miejscowej, pierwszy zaś, w myśl ust. pierwszego tegoż art. przesyłany zostanie do Komisji Głównej.

Do Art. 41. Po otrzymaniu z Komisji Głównej ostatecznie ustalonej listy wyborców, komisja miejscowa uzgodni drugi egzemplarz z tą listą ostateczną.

Do Art. 43. Na mocy dekretu z dnia 19 grudnia 1918 r. (Dz. Pr. № 20 p. 63) termin zgłaszania kandydatur poselskich przedłuża się o 10 dni.

Do Art. 45. Przy oznaczeniu kolejności zgłoszonych list kandydatów należy pominąć dziewiątkę w celu uniknięcia trudności w odróżnianiu jej od szóstki na kartach do głosowania.

Listy otrzymują numery kolejne jednocześnie ze zgłoszeniem. Przy ogłaszaniu list kandydatów poselskich wolno wymienić proponujące stronnictwa lub ugrupowania, jeżeli w zgłoszeniu je podano. Na afiszach wyborczych należy wymienić imię i nazwisko oraz zawód i miejsce zamieszkania każdego z kandydatów.

Do Art. 46. Pełnomocnikowi nie wolno ani cofnąć listy kandydatów, ani czynić w niej żadnych zmian. Mogą to wszystko czynić tylko wszyscy podpisani na zgłoszeniu łącznie.

Do Art. 47. Podział mandatów pomiędzy grupy, które utworzyły związek wyborczy, winien być dokonany w taki sam sposób, w jaki uskuteczniiony zostaje podział mandatów pomiędzy pojedyncze grupy (Dodatek № 5 do Ordynacji Wyb.).

Np. z oznaczonych w dodatku № 5 pięciu grup wyborczych 4-ta i 5-ta utworzyły związek wyborczy; przy podziale przeto mandatów pomiędzy poszczególne grupy, tworzą grupy 4 i 5, w myśl art. 47 Ord. Wyb. jedną całość. Podział uskuteczniiony zostaje w sposób następujący:

	I.	II.	III.	IV i V.
Dzielimy przez 1	89.964 ¹	59.389 ²	32.383 ⁵	34.363 ⁴
" " 2	44.982 ³	29.694 ⁷	16.191 ¹²	17.181 ¹¹
" " 3	29.988 ⁶	19.796 ⁹	10.794	11.454 ¹⁷
" " 4	22.491 ⁸	14.847 ¹⁴	8.095	8.591
" " 5	17.962 ¹⁰	11.877 ¹⁶		
" " 6	14.894 ¹³	9.898		
" " 7	12.852 ¹⁵			
" " 8	11.245 ¹⁸			
" " 9	9.996			

Dzielnikiem wyborczym jest zatem cyfra 11.245.

Lista wyborcza № 1 otrzymuje 8 mandatów

" " № 2 " 5 "

" " № 3 " 2 "

zaś związek wyborczy list 4-ej i 5-ej trzy mandaty, co daje w sumie 18 mandatów.

Mandaty, które przypadły w udziale związkowi wyborczemu, zostają podzielone pomiędzy listy połączone według następującego obliczenia:

	IV.	V.
Dzielimy przez 1	24.185 ¹	10.178 ³
" " 2	12.092 ²	
" " 3	8.062	

Dzielnikiem wyborczym w obrębie związku jest cyfra 10.178, wskutek czego otrzymuje lista czwarta dwa mandaty, lista 5 jeden mandat.

Do Art. 47. Na mocy dekretu z dnia 19 grudnia 1918 r. termin oświadczenia o utworzeniu związku wyborczego przedłuża się o 10 dni.

Do Art. 48. Liczba kandydatów zgłoszonych przez jedną grupę może być większa niż ogólna ilość mandatów danego okręgu.

Do Art. 51. Na mocy dekretu z dnia 19 grudnia 1918 r. termin przewidziany w art. 51 przedłuża się o 10 dni.

Do Art. 52. Stwierdzenie nieważności poszczególnych kandydatur nie unieważnia listy.

Do Art. 54. Na mocy dekretu z dnia 19 grudnia 1918 r. termin ogłoszenia list kandydatów przedłuża się o 10 dni.

Do Art. 56. W razie, gdyby w dniu wyborów okazało się, że komisja miejscowa nie może się zebrać w liczbie przynajmniej trzech członków, przewodniczący komisji miejscowej powoła dla jej uzupełnienia z pośród obecnych na sali wyborców, umiejących czytać i pisać, dwóch członków: najstarszego i najmłodszego wiekiem. O powyższem należy zaznaczyć w protokule.

Do Art. 62. Na żądanie pełnomocnika wystawia Komisja Główna Wyborcza przedstawicielom grup wyborców legitymacje, stwierdzające prawo ich do reprezentowania swoich grup w lokalu wyborczym w dniu głosowania.

Do Art. 69. Na mocy dekretu z dnia 26 grudnia 1918 r. (Dz. Pr. № 21 poz. 74) głosowanie odbywa się za pomocą kart do głosowania, które zawierać mają jedynie numer listy kandydatów, na którą wyborca oddaje swój głos. Dodatek № 3 do ordynacji wyborczej zniesiony.

Numer na karcie do głosowania może być drukowany, hektografowany, pisany ołówkiem, piórem lub na maszynie, w formie cyfry arabskiej.

skiej lub literami. Przy numerze mogą być umieszczone dodatki zawierające wyłącznie wskazówki co do samego numeru. Np. „3“, „lista № 3“, „na liście № 3“, „głosuj, na listę № trzeci“ i t. p.

Napisy wszelkiej innej treści są niedopuszczalne i powodują nieważność karty. Zwłaszcza dotyczy to podpisu składającego kartę.

Do Art. 70. Koperty, wymienione w art. 70 i 72 Ord., winny być ostemplowane pieczęcią Głównej Komisji Wyborczej i dostarczone w odpowiedniej ilości miejscowym Komisjom Wyborczym.

Do Art. 71. Artykuł ten zniesiony na mocy dekretu z dnia 26 grudnia 1918 r. (Dz. Pr. № 21 poz. 74).

Do Art. 76. Na mocy dekretu z dnia 26 grudnia 1918 r. (Dz. Pr. № 21 poz. 74) w art. 76 ordynacji wyborczej zniesiony punkt 2, a punkt 4 ma brzmienie: Karty do głosowania nie wypełnione w sposób właściwy w myśl art. 69.

Włożenie kilku kart do jednej koperty pociąga za sobą ich nieważność.

Do Art. 78. Unieważnione karty należy włożyć do odnośnych kopert i w tym stanie przesłać do Głównej Komisji Wyborczej; koperty, z których wyjęto karty ważne, również należy przesłać do Głównej Komisji Wyborczej, w celu ułatwienia jej obliczenia głosów. Wkładać ważnych kart do odnośnych kopert niema potrzeby.

Do Art. 79. Do protokołu winny być załączone karty zarówno ważne jak nieważne, każde w oddzielnem opakowaniu. Protokół wraz z kartami do głosowania i listami wyborców winien być opakowany w papier i opieczętowany.

Do Art. 84. List wierzytelny dla wybranych posłów mieć będzie brzmienie następujące.

LIST WIERZYTELNY.

Główna Komisja Wyborcza w ..... zaświadcza,
 że ob..... (imię i nazwisko) .....
 lat ..... (zawód) ..... zamieszkały w .....
 ..... w dniu ..... 19... roku obrany został posłem
 do Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej z okręgu wyborczego
 ..... (nazwa okręgu od siedziby Głównej Komisji
 Wyborczej) .....
 (miejscowość i data) .....

Pieczęć .....

Podpis przewodniczącego i członków.

Do Art. 86. Opakowanie nastąpi w sposób przewidziany w uwadze do art. 79. Przez „akta wyborcze” rozumieć należy archiwum Komisji Głównej Wyborczej (protokoły, obydwa egzemplarze list wyborców, wszystkie koperty, w tej liczbie unieważnione i całą korespondencję).

Do Art. 87. Koszta sporządzenia spisów obywateli ponosi gmina.

Warszawa, dnia 1 marca 1920 r.

Minister Spraw Wewnętrznych

S. Wojciechowski